

Розділ 2

ЗАРАДИ ТВОГО Ж ДОБРА

– Мені потрібна ваша допомога.

Дзвонив Стен Волкер*, адвокат державної опікунської ради в окрузі Кук, штат Іллінойс. Я закінчив аспірантуру на кафедрі дитячої психіатрії і тепер був доцентом університету Чикаго, але, як і раніше, працював у клініці та керував лабораторією. Ішов 1990 рік.

– Мені щойно передали справу, заплановану для судових слухань наступного тижня, – сказав він та пояснив, що йдеться про вбивство. Трирічна дівчинка на ім'я Сенді була свідком вбивства матері. Тепер, майже через рік, сторона звинувачення збиралася викликати її для надання свідчень.

– Мене турбує, що це може виявитися їй не під силу, – додав Стен та поцікавився, чи не зможу я підготувати її до судового слухання.

«Не під силу? – уїдливо подумав я. – Ви справді так вважаєте?»

Стен виступав у ролі опікуна-представника – адвоката, якого призначає суд для представлення інтересів дітей у судовій системі. В окрузі Кук, де знахо-

диться Чикаго, державна опікунська рада має штат постійних співробітників, які представляють інтереси неповнолітніх дітей у програмі дитячої опіки та піклування. Майже у всіх інших округах цю роль виконує призначений адвокат, який може не мати досвіду та підготовки у сфері законодавства про захист дітей. У нас опікунська рада створила постійні посади, сподіваючись на те, що якщо адвокати працюватимуть на постійній основі, вони матимуть досвід поводження з дітьми, розберуться в темі насильства над дитиною і таким чином краще послужать тим, кого вони представляють. На жаль, як і у всіх інших елементах системи захисту дітей, кількість справ була приголомшливою, а фінансування надто мізерним.

— Хто її терапевт? — поцікавився я, думаючи про те, що людина, знайома з дівчинкою, зможе набагато краще допомогти їй у такій справі.

— У неї немає лікаря, — відповів він. Це була тривожна новина.

— Немає лікаря? — Запитав я. — А де вона живе?

— Ми не знаємо. Вона перебуває під опікою, але прокурор та департамент з охорони сім'ї та дітей не розкривають її місцезнаходження через загрозу розправи над нею. Вона знала підозрюваного та впізнала його в поліції. Він гангстер, і відомо, що дівчинку можуть вбити.

— Становище ставало дедалі гіршим.

— Вона достовірно впізнала злочинця у трирічному віці? — здивовано спитав я. Мені було відомо, що показання свідків можна легко піддати сумніву в суді через властивості асоціативної пам'яті, про які ми згадували раніше, особливо через її прогалини та

тенденції заповнювати їх «очікуваними подіями». А як бути з чотирирічною дитиною, яку розпитуватимуть про подію, пережиту у трирічному віці? Якщо прокурори не отримають професійної допомоги, то добрий адвокат легко представить свідчення Сенді як абсолютно ненадійні.

— Ну, вона знала його, — пояснив Стен. — Сенді відразу сказала, що він убив її матір, а потім обрала його у добірці фотографій.

Я поцікавився, чи є додаткові докази, сподіваючись, що, можливо, у свідченнях маленької дівчинки не буде необхідності. Якщо викривальних доказів достатньо, то, швидше за все, я допоможу Стену переконати прокурора, що виступ на суді становить високий ризик для дитини і може посилити психічну травму.

Стен сказав, що інші докази справді є. Слідчі виявили кров матері дівчинки на його одязі. Незважаючи на те, що після вбивства він втік із країни, коли його заарештували, на його взутті ще залишалися сліди крові.

— Тоді чому Сенді має давати свідчення? — спитав я, уже відчуваючи бажання допомогти цій дівчинці.

— Ми намагаємося з'ясувати це і сподіваємося відкласти слухання, доки не забезпечимо закриту телетрансляцію її свідчень, або не гарантуємо, що вона готова виступити у суді. Стен став описувати подробиці вбивства, госпіталізацію дівчинки через травми, отримані під час злочину, та її подальші переміщення від одних опікунів до інших. Поки слухав, я зважував свою можливість взяти участь у цій справі. Як завжди, я перенавантажував себе роботою та був надзвичай-

но зайнятим. Крім того, я незатишно почуваюся в суді та ненавиджу юристів. Але що більше Стен говорив, то більше я відмовлявся вірити тому, що чую. Люди, які формально мали допомагати цій дівчинці — від департаменту з охорони сім'ї та дітей до судової системи — не мали поняття про наслідки дитячої травми. У мене склалося переконання, що Сенді заслужила на участь хоча б однієї небайдужої людини у її житті.

— Дозвольте мені підсумувати почуте, — сказав я. — Трирічна дівчинка стала свідком зґвалтування та вбивства матері. Вона сама отримала два удари ножом по горлу, і вбивця вважав її мертвою. Після цього вона одинадцять годин знаходилася в квартирі одна, поряд з тілом своєї матері. Потім її відвезли до лікарні, де лікували поранення. Лікарі рекомендували безперервне медичне спостереження з оцінкою психічного здоров'я та психіатричним лікуванням. Але після виходу з лікарні її помістили до прийомної сім'ї під державною опікою. Прокурор, який працював зі справою Сенді, вирішив, що вона не потребує професійного психіатричного спостереження. Тому, незважаючи на рекомендації лікарів, вона не отримала жодної допомоги. Протягом дев'яти місяців дівчинку переводили з одного приймального будинку до іншого без будь-якого психіатричного нагляду та консультацій. А подробиці пережитої травми ніколи не повідомлялися прийомним сім'ям, бо її життю нібито загрожувала небезпека. Все правильно?

— Думаю, все правильно, — відповів Стен, почувши неприховане роздратування в моєму голосі. Справді у такому викладі ситуація виглядала досить моторошно.